

# Fundargerð XXXIV. landsþings

## Sambands íslenskra sveitarfélaga

Árið 2019, föstudaginn 6. september var XXXIV. landsþing Sambands íslenskra sveitarfélaga haldið á Grand hóteli í Reykjavík og hófst það kl. 10:30.

### 1. Þingsetning

**Aldís Hafsteinsdóttir**, formaður sambandsins, setti þingið og bauð þingfulltrúa velkomna.

Aldís sagði að í dag væri tækifæri til að fjalla um tillögu að stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga fyrir árin 2019-2023 og aðgerðaráætlun fyrir árin 2019-2023. Eins og samþykkt var í stefnumótunavinnunni á landsþinginu í fyrra þá styður sambandið við stækkun og eflingu sveitarfélaga, en jafnframt var ákveðið að stefnumótandi ákvarðanir í þeim efnum yrðu ekki teknar nema með aðkomu landsþings og því var boðað til þessa aukalandsþings.

Hún sagði frá tillögu sem starfshópur á vegum samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis hefur lagt fram um stöðu sveitarstjórnarstigsins. Fulltrúar Sambands íslenskra sveitarfélaga tóku virkan þátt í vinnu þeirra tillagna þar sem meginmarkmiðin eru tvö. Það fyrra lýtur að sjálfbærni sveitarfélaga og lýðræðislegri starfsemi þeirra, en hið síðara að sjálfstjórn og ábyrgð sveitarfélaga. Jafnframt er lögð fram ítarleg aðgerðaáætlun til næstu fimm ára með 11 skilgreindum aðgerðum sem tryggja eiga framgang markmiða áætlunarinnar.

Hún sagði það vera mikla áskorun að halda úti góðri þjónustu við íbúa í víðfeðmu og strjálbýlu landi og að sem flestir geti búið við svipuð lífsgæði og aðgang að þjónustu. Það verði einungis gert með stærri og öflugri sveitarfélögum.

Aldís sagðist vita að skiptar skoðanir væru um tillöguna en telur að nú sé komið að því að sveitarstjórnarfolk taki skýra afstöðu til þess hvort að styrkja eigi og efla sveitarstjórnarstigið eða ekki og komi skilaboðum sínum til Alþingis.

Ræða formanns er aðgengileg í heild sinni á heimasíðu Sambands íslenskra sveitarfélaga.

### 2. Kosning þingforseta, ritara og kjörbréfanefndar

Samkvæmt tillögu formanns sambandsins voru þau Kristján Þór Magnússon, sveitarstjóri Norðurþings, og Ásgerður Kristín Gylfadóttir formaður bæjarráðs Sveitarfélagsins Hornafjarðar kjörin þingforsetar.

Fundarstjórar tóku næst við stjórn þingsins.

Borin var upp tillaga um kjör ritara og voru kjörin Margrét Sigurðardóttir og María Ingibjörg Kristjánsdóttir starfsmenn sambandsins.

Var þá borin upp tillaga um kjörbréfanefnd. Í kjörbréfanefnd voru kjörin

Grétar Ingi Erlendsson, formaður bæjarráðs Sveitarfélagsins Ölfuss, Eydís Ásbjörnsdóttir formaður bæjarráðs í Fjarðabyggð og Árni Eiríksson oddviti Flóahrepps.

### 3. Framtíðaráætlun ríkisins um málefni sveitarfélaga

**Valgarður Hilmarsson**, formaður starfshóps sem vann grænbók um stefnumótandi áætlun um málefni sveitarfélaga, flutti erindi um tillögu til þingsályktunar um stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga fyrir árin 2019-2033 og aðgerðaráætlun fyrir árin 2019-2023. Valgarður fór yfir nýtt ákvæði sveitarstjórnarlaga sem kveður á um gerð stefnumótandi áætlunar ríkisins í málefnum sveitarfélaga. Um er að ræða nýmæli sem eru hliðstæð annarri áætlanagerð á verksviði samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis. Þar kemur fram að ráðherra skal á þriggja ára fresti setja fram tillögu til þingsályktunar um áætlunina til fimmtán ára í senn. Þar skal jafnframt mörkuð aðgerðaáætlun til næstu fimm ára á þessu sviði. Áætlunin skal m.a. taka mið af fyrirbyggjandi stefnumótandi áætlunum opinberra aðila sem varða stöðu og þróun sveitarstjórnarmála. Valgarður nefndi að sérstaklega skal horft til þeirrar stefnumörkunar sem fram kemur í byggðaáætlun og sóknaráætlunum. Fjögur leiðarljós voru höfð við vinnu nefndarinnar:

- Sjálfsstjórn sveitarfélaga
- Lýðræði og mannréttindi
- Sjálfbærni
- Heildarhagsmunir

Valgarður fór síðan yfir vinnu starfshópsins, fyrst var gefin út Grænbók, stöðu- og umræðuskjal, sem fór í samráðsgátt Stjórnarráðs Íslands og var öllum aðgengileg. Þegar því ferli var lokið voru settar fram tillögur í Hvítbók, sem er um leið tillaga að þingsályktun. Hvítbókin var sett inn í Samráðsgátt stjórnvalda 13. ágúst og hægt er að senda inn umsagnir til 10. september n.k. Þá er aukalandsþing sem ákveðið var 6. september liður í að fara enn frekar yfir tillögur að þingsályktun og í framhaldi af því ætti ráðherra að hafa skjal í höndum sem hann getur byggt á þegar hann leggur málið fyrir Alþingi í haust.

**Sigurður Ingi Jóhannsson**, samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra, talaði um tækni nútíðar og framtíðar sem skapa mikil tækifæri um dreifðar byggðir.

Sigurður nefndi alls kyns áskoranir sem krefjast þess að þjóðir heims taki höndum saman og að þar beri hæst sú vá sem staðan í umhverfis og loftslagsmálum felur í sér. Hann sagði að til að takast á við áskoranir af þessari stærðargráðu þurfum við öflug sveitarfélög sem bæði geta veitt íbúum sínum bestu þjónustu sem völ er á og unnið að hagsmunamálum þeirra og samfélagsins alls.

Sigurður nefndi að tillaga sú sem nú hefur litið dagsins ljós sé metnaðarfull áætlun sem hefur það að markmiði að efla og styrkja sveitarfélögin til að takast á við nýjar áskoranir og liður í því að þróa sveitarstjórnarstigið í takt við framtíðina. Sú ákvörðun að miða lágmarksíbúafjölda sveitarfélaga við 1.000 íbúa hafi verið málamiðlun, sveitarfélög verða áfram mörg og hafa miklum skyldum að gegna en ávinningur af þessari aðgerð er mikill að mati Sigurðar. Í þingsályktunartillögunni er lagt til stórauðinn stuðning Jöfnunarsjóðssveitarfélaga við sameiningar, einnig er aðgerðinni ætlað að bæta starfsaðstæður sveitarstjórnarfólks og jafnframt er gert ráð fyrir fjölgun opinberra starfa út á land. Sigurður benti á að árangurinn af framkvæmd stefnunnar ræðst síðan af samstarfi allra hlutaðeigandi aðila, ekki síst ríkis og sveitarfélaga.

Hann þakkaði nefndinni og öllum sem komu að gerð hennar og sagði að þetta væri samvinnuverkefni ríkis og sveitarfélaga, samfélagsins alls, með hagsmuni íbúanna að leiðarljósi.

Í framhaldi af ræðu ráðherra voru almennar umræður en eftirtaldir aðilar tóku til máls: Halldór Gunnar Ólafsson - Sveitarfélaginu Skagatrönd, Helgi Héðinsson - Skútustaðahreppi, Björg Ágústsdóttir - Grundarfjarðarbæ, Pröstur Friðfinnsson -

Grýtubakkahreppi, Arnór Benónýsson - Þingeyjarsveit, Sveinn Óskar Sigurðsson - Mosfellsbæ, Magnús Stefánsson - Suðurnesjabæ, Kristinn Jónasson – Snæfellsbæ, Björgvin Skafti Bjarnason - Skeiða- og Gnúpverjahreppi, Dóra Björt Guðjónsdóttir – Reykjavíkurborg og Jón Páll Hreinsson - Bolungarvíkurkaupstað.

Hægt er að nálgast upptökur af öllum umræðunum á [www.samband.is](http://www.samband.is).

#### 4. Álit kjörbréfanefndar

Eydís Ásbjörnsdóttir gerði grein fyrir athugun kjörbréfanefndar á kjörbréfum og var niðurstaða nefndarinnar eftirfarandi:

„Kjörbréfanefnd hefur farið yfir þau kjörbréf sem sveitarfélögin hafa sent skrifstofu sambandsins.

Öll kjörbréfin eru gild.

Rétt kjörnir fulltrúar með atkvæðisrétt á þinginu eru 133 frá 65 sveitarfélögum. Þá eru mættur 1 stjórnarmaður í sambandinu með málfrelsi og tillögurétt og aðrir fulltrúar með málfrelsi og tillögurétt eru samtals 56.

Alls eru því mættir til landsþingsins 190 fulltrúar.

Að auki sitja þingið 10 gestir og 25 starfsmenn sambandsins.

Seturétt á landsþinginu eiga 154 fulltrúar frá 72 sveitarfélögum með atkvæðisrétt. Enginn fulltrúi er frá 7 sveitarfélögum.

Það er álit kjörbréfanefndar að XXXIV. landsþing Sambands íslenskra sveitarfélaga teljist lögmætt og ályktunarbært“.

#### 5. Tillaga stjórnar að samþykkt landsþingsins lögð fram

Formaður sambandsins fagnar þeirri góðu umræðu sem farið hefur fram í morgun. Formaður lagði fram og kynnti tillögu stjórnar að samþykkt landsþings.

Tillagan er svohljóðandi:

*Landsþing Sambands íslenskra sveitarfélaga haldið 6. september 2019 samþykkir að mæla með því að Alþingi samþykki fyrirbyggjandi þingsályktunartillögu um stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga fyrir árin 2019-2033 og aðgerðaáætlun fyrir árin 2019-2023. Í tillögunni er gert ráð fyrir veglegum fjárhagslegum stuðningi Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga við sameiningar sveitarfélaga og því er mikilvægt að ríkissjóður veiti sérstök fjárframlög til sjóðsins til að fjármagna þann stuðning.*

Síðan hófst umræða um tillöguna og áframhaldandi umræða frá því fyrir hádegi. Til máls tóku: Einar Már Sigurðarson - Fjarðabyggð, Gunnar Gíslason - Akureyrarbæ, Ólafur Adolfsson - Akraneskaupstað, Stefán Bogi Sveinsson - Fljótsdalshéraði, Kristján Sturluson – Dalabyggð og Sóley Björk Stefánsdóttir – Akureyrarbær.

Pröstur Friðfinnsson sveitarstjóri Grýtubakkahrepps lagði fram eftirfarandi tillögu ásamt Fjólu Valborgu Stefánsdóttur:

„Landsþing Sambands íslenskra sveitarfélaga haldið 6. september 2019, tekur undir þau lýðræðissjónarmið sem fram koma í þingsályktunartillögunni. Lýðræði og mannréttindi eru hornsteinar okkar samfélags. Lýðræðislegan sjálfsákvörðunarrétt íbúa sveitarfélaga ber að virða“.

Á eftir Presti tóku til máls: Einar Pálsson - Suðurnesjabæ, Eva Björk Harðardóttir - Skaftárhreppi, Gunnlaugur Júlíusson - Borgarbyggð, Arna Ír Gunnarsdóttir - Sveitarfélaginu Árborg, Bryndís Sigurðardóttir – Tálknafjarðarhreppi. Sigurður J. Hreinsson frá Fjórðungssambandi Vestfjarða lagði fram eftirfarandi breytingartillögu við tillögu stjórnar: „Þingið leggur jafnframt til að ákvæði um lágmarksfjölda íbúa verði tekið út úr þingsályktunartillögunni.“ Lagði hann til að þessi setning myndi bætast aftast við tillögu stjórnar.

Gauti Jóhannsson – Djúpavogshreppi, Eydís Ásbjörnsdóttir - Fjarðabyggð, Erla Jónsdóttir - Skagabyggð, Silja Jóhannesdóttir - Norðurþingi og Stefán Vagn Stefánsson - Sveitarfélaginu Skagafirði.

Tómast Ellert Tómasson bæjarfulltrúi í Árborg lagði fram svohljóðandi tillögu ásamt Sveini Óskari Sigurðssyni frá Mosfellsbæ:

*„Landsþing Sambands íslenskra sveitarfélaga haldið 6. september 2019, tekur undir þau lýðræðissjónarmið sem fram hafa komið hjá þingfulltrúum. Mikilvægt er að huga að vilja íbúa hvers sveitarfélags, landfræðilegrar stöðu og væntinga til framtíðar í stað þess að ganga fram með þvingunarúrræði. Þessi leið getur gefið varasamt fordæmi og er ekki byggð á þekktu lýðræðisvitund almennings.“*

Á eftir Tómasi tók Árni Hjörleifsson frá Skorradalshreppi til máls en hann var seinastur á mælendaskrá.

Hægt er að nálgast upptökur af öllum umræðunum á [www.samband.is](http://www.samband.is).

Kosið um breytingartillögu Sigurðar Hreinssonar við tillögu stjórnar sem snéri að því að bæta við eftirfarandi setningu fyrir aftan tillögu stjórnar: „Þingið leggur jafnframt til að ákvæði um lágmarksfjölda íbúa verði tekið út úr þingsályktunartillögunni.“

Tillaga felld með þorra atkvæða.

Kosið um tillögu stjórnar sem lögð var fram af Aldísi Hafsteinsdóttur:

*„Landsþing Sambands íslenskra sveitarfélaga haldið 6. september 2019 samþykkir að mæla með því að Alþingi samþykki fyrirbyggjandi þingsályktunartillögu um stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga fyrir árin 2019-2033 og aðgerðaáætlun fyrir árin 2019-2023. Í tillögunni er gert ráð fyrir veglegum fjárhagslegum stuðningi Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga við sameiningar sveitarfélaga og því er mikilvægt að ríkissjóður veiti sérstök fjárframlög til sjóðsins til að fjármagna þann stuðning.“*

Tillaga samþykkt með þorra atkvæða.

Einar Már Sigurðarson bað um orðið og lagði til svohljóðandi tillögu:

Undirritaður leggur til að tillögu 2, frá Presti Friðfinnssyni og Fjólu Valborgu Stefánsdóttur og tillögu 3 frá Sveini Óskari Sigurðarsyni og Tómasi Ellert Tómassyni verði vísað frá þingi. Rökstuðningur: Þar sem tillaga stjórnar sambandsins hefur verið samþykkt með þorra atkvæða, leggur undirritaður til að tillögum 2 og 3 verði vísað frá. Ástæða frávísunartillögu er að tillaga stjórnar gengur lengra. Verði umræddar tillögur bornar upp og samþykktar er grafið undan forsendum tillögu stjórnar.

Frávísunartillaga var samþykkt með meirihluta atkvæða.

6. **Pingslit**

Heiða Björg Hilmisdóttir, varaformaður sambandsins, sleit þinginu og þakkaði þingfulltrúum fyrir komuna og góðan dag, framsögumönnum fyrir þeirra þátt og starfsmönnum sambandsins fyrir undirbúning og framkvæmd landsþingsins.

Þinginu var slitið kl. 15:25

  
Margrét Sigurðardóttir

  
María Kristjánsdóttir